

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรับฟังและความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2552 ในส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มเป้าหมายของการสำรวจครั้งนี้ 427 คน จากคณะมนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์และบริหารธุรกิจ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและได้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ผลด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง ดังนั้น การนำเสนอในบทนี้จึงประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมการรับฟังและความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง และการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนมากเป็นนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 15-25 ปี ยังไม่ได้ทำงานจึงยังไม่มีรายได้

2. ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่รู้จักรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง หากจะรับฟังก็จะฟังทุกรายการ รองลงมาคือ จะฟังเทปคำบรรยายกระบวนวิชาบังคับของคณะต่าง ๆ เพราะต้องการรู้และเข้าใจบทเรียนมากขึ้นอีกทั้งขณะที่ฟังสามารถทำกิจกรรมอย่างอื่นได้ด้วย และส่วนใหญ่ว่าจะรับฟังได้ในช่วงเวลา 18.01-21.00 น. ที่บ้านขณะอ่านหนังสือ/ทำการบ้าน โดยจะมีการติดตามฟังรายการนาน ๆ ครั้ง

3. นักศึกษามีความต้องการรายการด้านองค์ประกอบรายการ และการนำไปใช้ประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

- 3.1 รายการประเภทความรู้วิชาการ นักศึกษามีความต้องการด้านองค์ประกอบรายการโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง องค์ประกอบอื่นที่มีความต้องการระดับมากได้แก่ ความต้องการให้มีการสรุปประเด็นเนื้อหาชัดเจนและสอดคล้องกับตำราเรียนในกระบวนวิชานั้น ๆ และ

ช่วงเวลาออกอากาศรายการประเภทนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการทุกช่วงเวลาระดับ ปานกลาง แต่วันออกอากาศที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด คือ เสาร์-อาทิตย์ บ่าย

ส่วนความต้องการด้านการนำไปใช้ประโยชน์จากรายการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนำไปใช้ในการทบทวนบทเรียนสำหรับการสอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือใช้ในการติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัยและสังคม

3.2 รายการประเภทบันเทิงและความรู้ทั่วไป นักศึกษามีความต้องการด้านองค์ประกอบรายการโดยรวมทุกด้านในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด คือ ความน่าเชื่อถือและทันสมัย รองลงมาได้แก่ รูปแบบรายการเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ กระชับและมีรูปแบบน่าสนใจ และความต้องการช่วงเวลาออกอากาศส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นช่วงเสาร์-อาทิตย์ เย็นนักศึกษามีต้องการในระดับมาก

ส่วนความต้องการด้านการนำไปใช้ประโยชน์จากรายการ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยนำไปใช้ในการทบทวนบทเรียนสำหรับการสอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัยและสังคม

3.3 รายการประเภทข่าวสาร นักศึกษามีความต้องการด้านองค์ประกอบรายการโดยรวมทุกด้านในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง รองลงมาคือ ความน่าเชื่อถือและทันสมัย

ส่วนความต้องการด้านการนำไปใช้ประโยชน์จากรายการ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยนำไปใช้ในการทบทวนบทเรียนสำหรับการสอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือใช้ในการติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัยและสังคม

4. ลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ รายได้และคณะส่วนใหญ่แล้วไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านองค์ประกอบรายการ และการนำไปใช้ประโยชน์ ยกเว้นบางลักษณะประชากรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทั้งสองด้านในบางประเภทรายการ ได้แก่ คณะและรายได้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

5. รายการวิทยุทั้งสามประเภทมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติกับความต้องการรายการวิทยุด้านองค์ประกอบรายการและการนำไปใช้ประโยชน์ แสดงว่าประเภทรายการวิทยุเพื่อการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และความต้องการรายการวิทยุด้าน

องค์ประกอบรายการ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของรายการวิทยุทั้งสามประเภท ยังมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

6. นักศึกษาส่วนใหญ่จะรับฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในระดับปานกลางถึงมาก หากมหาวิทยาลัยปรับปรุงรายการตามความต้องการและส่วนใหญ่ต้องการจะฟังรายการวิทยุของมหาวิทยาลัยผ่านทางวิทยุ เอฟ.เอ็ม. และวิทยุอินเทอร์เน็ต

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่พบว่า ส่วนใหญ่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่เคยฟังรายการวิทยุของมหาวิทยาลัยผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่น 837 กิโลเฮิร์ตซ์ ระบบ เอ.เอ็ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกำพล ดวงพรประเสริฐ (2549) ที่ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน/นักศึกษา/เพศหญิงที่มีอายุ 18-22 ปี รายได้ 5,000-10,000 บาทและกว่าครึ่งมีการศึกษาระดับปริญญาตรี รับฟังรายการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เอฟ.เอ็ม 89.5 เมกกะเฮิร์ตซ์ในระดับน้อย ขณะเดียวกันผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับความต้องการที่จะฟังรายการวิทยุผ่านระบบ เอฟ.เอ็ม และอินเทอร์เน็ต เนื่องจากนักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งจัดว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยเริ่มทำงานจึงมีความคุ้นเคยและสามารถเข้าถึงตลอดจนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้อย่างดี สะดวกและรวดเร็วมากกว่าการฟังผ่านระบบวิทยุ เอ.เอ็ม นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบแล้ววิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม มีคุณภาพของการรับฟังดีกว่าระบบ เอ.เอ็ม เช่น เสียงชัดเจนและมีคลื่นแทรกน้อยกว่า

นอกจากนี้นักศึกษาส่วนมากฟัง รายการประเภทความรู้วิชาการ ได้แก่ เทปคำบรรยาย กระบวนวิชาพื้นฐานและกระบวนวิชาบังคับของคณะต่างๆ ในช่วงเวลา หกโมงเย็นถึงสามทุ่มของทุกวัน ด้วยเหตุผลว่าต้องการรู้และเข้าใจบทเรียนมากขึ้นและขณะฟังสามารถทำกิจกรรมอย่างอื่นได้เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยเปิด จึงไม่จำเป็นต้องเข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียน ดังนั้น การฟังรายการเทปคำบรรยายต่างๆ ทางวิทยุเพื่อการศึกษาจึงเป็นประโยชน์โดยตรงต่อความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องเหตุผลในการเลือกเปิดรับสาร ของ Dominick (1994) ที่ว่า ผู้รับสารมีสิทธิที่จะเลือกเปิดรับสารจากสื่อมวลชนตามที่ตนเองต้องการอย่างอิสระ ไม่ว่าจะการเปิดรับสารจะเกิดขึ้นด้วยเหตุผลใดก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ความ

ต้องการ หรือการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ใด ๆ จากการที่ได้เปิดรับสาร ดังที่นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการให้มีการสรุปประเด็นเนื้อหาของรายการประเภทความรู้วิชาการให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับตำราเรียนในกระบวนวิชานั้นๆ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ประโยชน์ จากรายการทั้งสามประเภท ในการทบทวนบทเรียนสำหรับการสอบ และติดตามข่าวสารของ มหาวิทยาลัยและสังคมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อของ Katz และคณะ (1983) ที่ชี้ให้เห็นว่าสถานะของสังคมและจิตใจมีผลต่อความต้องการของบุคคล ซึ่งนำไปสู่การคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นและความแตกต่างกันในการใช้สื่อ และ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Mc Combs & Becker (1979) และ McQuail ที่เสนอว่าบุคคลจะเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการ หลายประการ ได้แก่ ความต้องการสารสนเทศ ความต้องการรู้เหตุการณ์ที่ทันสมัย ความต้องการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้น

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะประชากรของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ คณะและภูมิลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาซึ่งไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนิตี รอดเจริญ (2548) ที่พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของ กลุ่มตัวอย่างต่างกัน มีความพึงพอใจและใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการวิทยุชุมชนตำบลเขาทองแตกต่างกัน และ เมธา คงวิบูลยวุฒิ (2546) ที่พบว่า เพศ อายุ และอาชีพของประชาชน โดยรวมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ความถี่ 101.75 MHz การที่เป็นเช่นนี้เพราะประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็น นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรีใน ส่วนกลาง ซึ่งมีลักษณะทางประชากรที่ คล้ายคลึงกัน เช่น อายุ รายได้ และภูมิลำเนา ในขณะที่ประชากรของงานวิจัยของรัฐนิตี รอดเจริญ คือประชาชนทั่วไปในตำบลเขาทอง ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานจากงานวิจัยนี้จึงเป็นการ ยืนยันทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลของ De Fleur (1970) ซึ่งเห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในทางสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ และลักษณะทางประชากร (เช่น อายุ เพศ อาชีพ รายได้) จะมีความต้องการและการเปิดรับสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน

ส่วนประเภทรายการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการรายการ วิทยุเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุพจน์ สกุลธรรม (2552) ที่พบว่า ประเภทของรายการ ความคิดเห็นต่อเนื้อหาของรายการ และความรู้ที่ สอดแทรกในเนื้อหาของรายการวิทยุชุมชนต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการเปิดรับรายการ

วิทยุชุมชนเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราแตกต่างกัน การที่ป็นเช่นนี้เนื่องจากประเภทรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความแตกต่างกัน เช่น รายการประเภทความรู้วิชาการ รายการประเภทบันเทิงและความรู้ทั่วไป รายการประเภทข่าวสาร จึงทำให้ความต้องการด้านองค์ประกอบรายการและการนำไปใช้แตกต่างกัน อีกทั้งยังพบว่า ความต้องการด้านองค์ประกอบรายการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการนำไปใช้ประโยชน์จากรายการวิทยุเพื่อการศึกษาในทิศทางเดียวกันและระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อดังที่กล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่รู้จักหรือรู้จักแต่ไม่เคยฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่น 837 กิโลเฮิรตซ์ ระบบ เอฟ.เอ็ม นั้น มหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์รายการต่างๆ ที่ออกอากาศที่คลื่นนี้ทางสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่อที่สามารถเข้าถึงนักศึกษาได้มาก เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ถ้ามหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงรายการวิทยุตามความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาคาดว่าจะรับฟังในระดับปานกลางถึงมาก และต้องการรับฟังรายการผ่านวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม และวิทยุอินเทอร์เน็ตนั้น มหาวิทยาลัยควรนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษา และปรับเปลี่ยนการผลิตรายการวิทยุให้สอดคล้องกับความต้องการด้านเนื้อหา รูปแบบ และเวลา ตลอดจนการนำรายการประเภทความรู้วิชาการที่นักศึกษาส่วนใหญ่รับฟังไปออกอากาศทางสื่ออื่น ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก คือ วิทยุอินเทอร์เน็ต

3. ผลการวิจัยที่พบว่า ประเภทรายการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการรายการวิทยุเพื่อศึกษานั้น เป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงรายการตามความต้องการของแต่ละ

ประเภท เช่น รายการประเภทบันทึกและความรู้ทั่วไป ส่วนใหญ่นักศึกษาต้องการให้ข้อมูล หรือเนื้อหาของรายการมีความน่าเชื่อถือและทันสมัย ซึ่งน่าจะส่งผลให้นักศึกษาเลือกเปิดรับรายการของมหาวิทยาลัย

4. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความต้องการองค์ประกอบรายการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการใช้ประโยชน์จากรายการ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงองค์ประกอบด้านรายการ เช่น เนื้อหา ผู้ดำเนินรายการ รูปแบบรายการให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์ของนักศึกษา เช่น รายการเทปคำบรรยายกระบวนวิชาต่างๆ อาจปรับรูปแบบตามที่นักศึกษาต้องการด้านเนื้อหาให้มีการสรุปประเด็นชัดเจนและสอดคล้องกับตำราเรียน เป็นต้น เนื่องจากนักศึกษาเลือกเปิดรับรายการประเภทนี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทบทวนบทเรียนเพื่อสอบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม และความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของนักศึกษาศรีวิทยาเขตอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนารายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรม และความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาให้ละเอียดในแต่ละประเภทรายการ เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านในการพัฒนาปรับปรุงรายการแต่ละประเภท อันจะส่งผลต่อการเพิ่มจำนวนผู้รับฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้สนใจต้องการศึกษาเพิ่มเติมดังที่เสนอแนะก็สามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการศึกษาต่อไป